

Andmete kogumine ja analüüs

1. Kohaliku probleemipildi kaardistus

Laste ja noorte murede ning probleemide lahendamisel on vaja tähelepanu pöörata laste ja noorte toimetulekut mõjutavatele valdkondadele. Tähelepanu keskmes on lapsed ja noored, kuid ei tohi unustada, et võrgustik nende ümber on laiem.

Kaardistamise aluseks on piirkonna eripärad, sh piirkonna üldine kirjeldus, geograafiline paiknevus, elanikkonna koosseis ja iseloomustus, laste ja noorte olukord, sh neile mõeldud tugistruktuurid, huvihariduse võimalused, laiemalt poliitiline hetkeseis ja kinnitatud arengukava, tegevuskavad, kolmanda sektori olukord ning sotsiaalmajanduslik seisund. Probleemide kaardistamisel jagatakse informatsiooni võrgustiku liikmetele ja ühiselt koondatakse teave hetkeolukorrast. Oluline on omada ülevaadet kohaliku kuritegevuse üldpildist (liigid, ulatus, süütegude jaotus, toimumise asukoht, tegijate ja ohvrite profiil, kas on märgata mustrite kujunemist). Kindlasti tuleb kaasata kaardistamisse noori endid ning võtta arvesse noorte arvamusi ja seisukohti nende probleemkäitumise, huvitegevuse ja osalusvõimaluste kohta.

Valdkonniti vajavad eraldi väljatoomist olemasolevad tegevuskavad, elluviidud projektid, programmid ning pakutavad teenused ja nende rahastus. Kaardistamise valmides on olulisel kohal selle tulemuste läbiarutamine koostööpartneritega ja seejärel nende laiem tutvustus, vt, [Lisa 1](#) [1], [Lisa 2](#) [2], [Lisa](#) [3] 3.

Kaardistamise võimalused:

Kaardistamisel on vajalik välja selgitada eri valdkondade kitsaskohad ning nende tekke põhjused. Selleks, et seda erinevates valdkondades teha, tuleb analüüsida valdkonna mõjureid mitmete meetoditega. Juhul kui meid huvitab noorte hõivatus küsimus, siis on arukas analüüsida noorte seas läbi viidud uuringuid ja arvandmeid noortekeskuste, huviringide külastatavuse kohta. Samuti kaardistada noorte liikumist piirkonnas (mis kellaaegadel, kus ja kellega nad aega veedavad, jne).

Erinevad meetodid laiapõhjalise kaardistuse tegemiseks:

1. Dokumentide analüüs – info saamine uuringutest, valdkonna tegevuste ülevaadetest, arengukavade täitmistest, jt.
2. Eri ametkondade statistika analüüs (all toodud mõned võimalused):
  - Koolide tugistruktuuride kasutamise ülevaade (Eesti Hariduse Infosüsteem)
  - Sotsiaalhoolekande arvnäitajad (Sotsiaalinfosüsteem SIS/Sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregister STAR)
  - Alaealiste komisjonide statistika (Eesti Hariduse Infosüsteem, Eesti Noorsootöö Keskus ja komisjonide sekretärid)
  - Väärtegede statistika (politsei)
  - Kuritegude statistika (Riiklik kriminaalmenetlusregister)
  - Ohvriuuring (Statistikaamet)

- Kohalikul tasandil kogutud statistika analüüs (nt teenusepakkujate, teenuse mahtude, jms osas)
  - jt.
3. Koostöövõrgustiku[1] [4] koostatud kirjalik hetkeolukorra kaardistus, nt kasutades lisa 2 ankeeti.
  4. Koostöövõrgustiku ühisarutelu(d) (nt ajurünnaku, avatud ruumi või muid kaasamise meetodeid kasutades) senise varase märkamise ja sekkumise kogemuse, pakutavate teenuste, peamiste kitsaskohtade kaardistamiseks, nt võttes aluseks punktis 1 toodud soovitusel.
  5. Spetsialistide (lastekaitsetöötaja, sotsiaalnõunik, politsei, perearst, jt) poolt tehtud analüüs nt riskiperede, abivajavate perede arvu, nende teenusevajaduse väljaselgitamiseks, kasutades selleks töös olevaid programme, valdkondlikke arvandmeid, uuringute tulemusi ja ka töökogemust.
  6. Elanikkonna, sh lastevanemate ja laste/noorte seisukohtade ja hinnangu väljasegitamine teenusevajaduse ja hetkeolukorra kohta, meetoditeks nt tänavaküsitlused, telefoniintervjuud, otsepostitusel küsitlusankeetide koju saatmine, vms.
  7. Erinevate spetsialistide ning laste ja noorte intervjuerimine ning nendega konsulteerimine.
  8. Vaatlused noortekeskustes, teistes avalikes kohtades (nt kaubanduskeskused, bussijaamad, jt), eesmärgiga koguda lisainformatsiooni probleemide esinemiste, noorte kogunemiskohtade, noorte tegevusvõimaluste, vm osas.
  9. Valdkonnapõhine SWOT analüüs.

2. Partnerite võrgustiku kaardistus

Varase sekkumise aluseks on teave piirkonnas toimuvast, st on olemas kohalike probleemide kaardistus koos analüüsiga ning on loodud laiapõhjaline võrgustik, kes ühiselt tegeleb probleemide ennetamise ja lahendamisel. Kohalikest spetsialistidest ja huvigruppide esindajatest koosnev koostöövõrgustik on iga omavalitsuse nägu.

Kohalik omavalitsus kui kohapeal tegutsev juhtorgan kaardistab koostööpartnerid ja liidab koostöövõrgustikku organisatsioonid/spetsialistid, kes teevad tööd laste, noorte, perede ja kodanikeühenduste heaks. Oluline on laste ja noorte probleemide lahendamisel saavutada toetav ja usalduslik õhkkond, mis soodustab koostööpartnerite omavahelist kiiret ja otsekohest suhtlust. Koostöövõrgustiku regulaarset suhtlust, sh kooskäimist võib korraldada nii omavalitsus ise kui mõni teine koostöövõrgustiku liige. Koostöövõrgustik antud põhimõtetele tuginedes koosneb peamiselt lapsega ja lapse lähivõrgustikuga kokku puutuvatest spetsialistidest nii avalikust, era kui ka kolmandast sektorist. Oluline on aktiivne infovahetus ja koostöö laste ja noortega, kas õpilasomavalitsuste, noortekogude või noorteühenduste kaudu.

3. Sihtrühmade kaardistus

Sihtrühmi tuleb neile pakutavate teenuste vajaduse hindamiseks teadma ja tundma õppida. Sihtrühmad jagunevad laias laastus kolmeks. Esiteks laiem üldsus, kellele tuleb suunata infot ja kelle seas teha üldist teavitustööd. Sellist laadi sekkumise eesmärk on vähendada kindlakstehtud seisundi või probleemi esinemissagedust, ka vähendada uusi juhtumeid. Sekkumised on suunatud kõikidele peredele ja lastele, nt pikapäevarühmad peale kooli, noortele positiivse hõivatuse tagamine peale kooli; noorte tegevus noorteühendustes ja noorte otsustuskogudes, vanemate kaasamine, koolitamine, vanemlike oskuste õpetamine; politseinike poolt läbiviidavad

temaatilised loengud koolides; koolides juhendmaterjali koostamine kiusamise, vägivalda esinemise, äkkrünnakute jaoks.

Teise sihtrühma moodustavad riskipered; noored, kes on kokku puutunud alaealiste komisjoniga; lühiajaliselt koolikohustust mittetäitnud noored; toimetulekuraskustes pered. Nende puhul on eesmärgiks vähendada probleemi esinemisjuhtude arvu. Tegutsetakse pärast probleemi ilmnemist, kuid enne, kui see on täielikult välja kujunenud, nt alaealiste komisjonidesse sattunud noorte sotsiaal- ja rehabilitatsiooniprogrammidesse suunamine; töötute noorte suunamine koolitustele ja tööle.

Kolmanda grupi moodustavad noored, kelle probleemid on juba süvenenud. Nende hulka kuuluvad karistatud noored, menetluskogumusega noored, vägivalda- ja sõltuvusaineteprobleemidega pered. Sekkumiste eesmärgiks on vähendada probleemi ja tegeletakse juba probleemidesse sattunud laste ja noorte (nii ohvrite kui ka õigusrikkumisi sooritanud noorte) abistamise ning rehabiliteerimisega, nt ohvri ja õigusrikkuja lepitamise; alternatiivkaristuste määramise; rehabilitatsiooniprogrammide läbimisega - viha juhtimise, agressiivsuse asendamise treeninguga jt.

[1] [5] - Oluline on see, et antud ankeet täidetakse erinevate spetsialistide koostööna, st sisendit annavad nii politsei, koolid, lasteaiad, perearstid, KOV lastega töötavad spetsialistid, teenusepakkujad kolmanda sektori esindajad kui ka lapsed ja noored ise, jne.

Vaata lisainfot

Allikas URL: <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/varase-markamise-ja-sekkumise-juhis-kovidele/andmete-kogumine-ja-analuus>

Lingid:

[1] <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/andmete-kogumine-ja-analuus/kasulikud-viited>

[2] <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/andmete-kogumine-ja-analuus/kaardistuse-vorm>

[3] <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/andmete-kogumine-ja-analuus/seadusest-tulenevad-pohimotted-ja-kohustused>

[4] <http://www.kuriteoennetus.ee/39724#1>

[5] <http://www.kuriteoennetus.ee/39724#2>